

REKENING VAN DE STAD MESEN

1663-1664

Originele tekst

Johan BEUN

**Ieper
2004**

VOORWOORD

In het stadsarchief van Ieper bevindt zich een kopie van de rekening van de stad Mesen voor het werkjaar van Sint-Michielsdag (29 september) 1663 tot Sint-Michielsdag 1664. Dat is meteen de oudste nog bewaarde stadsrekening en de enige uit de zeventiende eeuw. Behalve de rekeningen van de jaren 1774 tot 1788 die zich in het archief van de kasselrij Ieper bevinden, zijn alle stadrekeningen verdwenen. Dat de rekeningen voor de jaren 1774-1788 terug te vinden zijn in het kasselrijarchief komt door het feit dat er vanaf die tijd geen abdis meer in Mesen was. De abdis was vrouwe van Mesen en gravin van de stad. Met het overlijden van de laatste abdis Anne de Haudion in 1770 en de daaropvolgende afschaffing van de abdij in 1776 werd de stad aan de kasselrij ondergeschikt gemaakt. Die laatste rekeningen bevatten dan ook geen typisch stedelijke ontvangsten meer, zoals stedelijke accijnzen en issue.

Dat een kopie van de rekening van 1663-64 zich in het kasselrijarchief bevindt, komt doordat die als bewijsmateriaal gevoegd werd bij een antwoord op de vraag van 9 maart 1672 van het kasselrijbestuur naar de renten die de stad jaarlijks moest betalen. De bundel bevat nog een lijst van de renten opgemaakt op 18 maart 1672 en een rekening van de ontvanger van de pointing van kerstmis 1669 en zijn uitgaven. De volledige bundel bevindt zich in het Stadsarchief van Ieper, kasselrij Ieper, 6de reeks, nr. 42.

Omdat die rekening de oudste nog bewaarde stadsrekening is en de enige uit de 17de eeuw, geven we ze hierna integraal weer in haar originele versie.

Johan Beun
22 oktober 2004

Rekenynghe ende bewijs omme scepenen der stede van Meessen van de incommende goederen ende vervallen mette betaelynghen daerop ghedaen bij Augustijn van Craijlijnck, tresorier ten dien eijnde gecommiteert ende alle het last hebbende van de ontfanck ende betaelynghen ordinaire ende extraordinare beginnen t'zidert de rekenynghe van de ordinaire St Michielsdach drientsestich tot St Michielsdach vierentsestich, in ponden schele pen. pars.

Ontfanck van renten

Mijn heere den canonijnck Platevoet naer Jaspas Liebaert gelt rente van acht deniers ende bij jaere op zijn huus ande zuutzijde van de Armentiersstraete jeghenwoordich vercocht an Mailliaert Haesebrouck ende bij hem gebruickt viij d

Pieter de Couttere ter cause van zijne huusvrauwe ende van de weesen Pauwels Versabele gelt twee renten d'een van twaelf deniers bij jaere ende d'ander van viij d bij jaere eertijts gegolden bij Bertram Van Sabele, Jan Bussette ende Jan Ruge op hemlieden huusen ande zuutzijde van de voors. straete 't eene neffens 't ander, compt over 't jaer verschenen xvi^c vierentsestich 1 β vj d

Jan Plancque gelt rente van x d bij jaere in een partije ende ghelycke x d in een tweede partije beeden opden hooghen acker in Meessen camerbuten compt hier 1 β viij d

Adriaen van Craijlynghe Janssone gelt rente van x β bij jaere op thuus ende erfve van de weduwe Pieter De Haene compt hier x β

Den disch deser stede ende Frans Bouchillioen ter cause van seker dam in de stedevesten achter den Pauw, compt hier t'samen viij β

Jaecques van Craijlijnghe naer Mahieu Fiefve gelt rente van xxxix β bij jaere op 't huus ende erfve van den Arent compt hier xxxix β

Anthoine Bossaert gelt rente van vj £ bij jaere in plaetse van xxiiij £ bij accorde gemaectt met scepenen deser stede op 't huus ende erfve van Den Hert op de noortsijde van de marct, compt vj £

Heer ende Mr. Augustijn nu d'heer Franchois Thibault gelt xlvij β vj d bij jaere op 't huus
ende erfve op d'oostsijde van de marct, compt xlvij β vi d

Jan Ureel naer Pieter Heughebaert te vooren Ferdinande De Couttere gelt rente van xlvij β
vi d bij jaere op sijn huus ende erfve noort van de voorgaende huuse xlvj β vi d

De domeijnen van West Vlaenderen gelden jaerlickx ix £ ter causen van leenynghe van twaelf
ponden groote zijne Majesteit t'anderen tijde ghedaen bij mr. Hendrick De Coussemaecker
verachttert conforme de voorgaende rekenynghe t'zichtens 't jaer 1664 ende alsoo
diesangaende alsnu den doender niet en heeft ontfaen wort alhier alleenelick tot alderstount
gebrocht bij memorie

Angaende den vleeschhuuse, halle ende vischebanck en es danof gedeurende den tijt deser
rekenynghe omme de redenen bij voorgaende rekenynghe vermeldt niet getrocken en bij dien
alhier niet

Michiel Leleu gelt eene rente erfvelick van vijftentseventich ponden parisis bij jaere losselick
den pennyngh sesthiene vallende de zeventhienden decembre, beset bij forme van staenden
seker op 't derde van twee derden van eene behuuse hofstedeken, groot int geheele onder
boogaert, meersch ende zaeijlant, achtentwintich hondert ofte daerontrent, gelegen onder de
poorterie ende schependomme der stede van Waesten buten de Baerspoorte, metghaders de
helft van neghen hondert een roe zaijlant ende gelijcke helft van vier hondert meersch in de
prochie ende onder camerbuuten deser stede volgens de brieven van constitutien respectivelck
in daten x^e ende xviii^e lauwe 1641. Nemaer alzoo de bovenschreven rente vertransporteert es
an d'heer Jan De Coninck omme de de principaele pennynghen van de selve rente mette
verloopen getelt t'hebben voor de stede ende camerbuuten bij laste van beede wetten tot
Cortrijck tot betaelynghe van de contributie soo bij de brieven van transpoorte naerder geseijt
es, alhier alleenelick wort ghebrocht voor memorie

j^e somme

Ontfanck van de calchierechten ende dierghelicke

't Recht van de calchie deser stede voor een jaer ingaende halfmarte 1663 verpacht ende
ghebleven op Mailliaert Heughebart voor suuver ende gemijnckt den xx^e pennyngh van
hoochsten instel lxxij £ iiij β

Jan Oosten heeft verpacht de marct, vague ende ongestopte groenden voor een jaer ingaende
alsvooren voor suuver ende ghemijnckt den xx^e pennijngh van hoochsten instel ende andere
van verhooghen xxx £ iii β

De waterynghe ende olie niet verheurt, dus memorie

ij^e somme

Ontfanck van stede assijsen

D'oude bier assijsen metgaders tonnegelt en zijn bij schepenen niet verpacht t'zichtent den voorgaende rekenynghe maer ghelaten ter collecte sulckx dat den doender alhier brijnght in ontfanck tgonne de weerden hem commen rapporteren, uijt brijnghende t'zamen ter somme van x^c iij^{xx}ix £ viij β

Inshelickx en sijn niet verpacht de wijnen t'zichtent de voorgaende rekenynghe maar oock ghelaeten ter collecten

Voorts doet te noteren dat schepenen omme het meeste prouffijt van de stede ende omme de weerden te solageren, in accorde sijn ghecommen mette heeren van de casselrie van Ipre nopende trecht van drij ponden parisis op elcke tonne bier ende drie stuvers op elcke stoop wijn dat de voornoemde heeren pretenderen t'hebben gheheele de casselrie deure ten laste van de weerden ende andere bij de liste vermelt, voor de somme van twaelf ponden thien schellynghen groote elck half jaer boven de wijngelden, alles ingevolge het schriftelick accort danof sijnde uut crachte van welcken accorde de wet van alhier de voorn. drij ponden parisis op elcke tonne metghaders drij stuvers op elcken stoop wijn vooralsnoch niet en hebben willen vrighen mitsdien wort 't selve hier gebrocht voor memorie

De poorterie bieren voor een half jaer ingaende de 1^e april 1663 zijn verpacht an Albert de Cambre voor suver ter somme van xviiij £

Den zelve voor een ghelijcke saisoen ingaende 1^e 8bre 1663 x £

Den selven voor een gelijcke zaisoen ingaende 1^e april 1664 xxvj £ x β

Ontfanck van issuwen, te weten xviiij β van den pont groote ofte 1 β vj d van de ponde parisis 't welck betaelen vremde persoonen, geen inwonende nochte uutwonende poorters deser stede, deelende 't goed van eenen overleden inwonende poorter ofte vremde en oock van uutwonende poorters, insgelickx alle vremde persoonen vercoopende eenighe erfve ofte huusynghen gelegen binnen deser stede ende oock de poorters als zij hun laetste goet binnen deser stede ende poorterie vercoopen ende vremden deser stede worden.

Nicolaus Cartan over coop van de Witten Leeuw binnen deser stede heeft betaelt voor issuwe bij accorde ghemaect mette wet den vj^e 9bre 1663 xlv £

Mijn heere Galle over den gront bij hem ghecocht jehghens Antheonis Herrewijn als curateur ten sterfhuuse van Jacques De Grave, heeft betaelt voor issuwe bij accorde alsvooren den x^e 9bre 1663 xx £ xvj β

Crijstijaen De Vriere vremde getrauwte met Maijken Gouwij fa Jan, poorteresse deser stede, es op zijn vrijwillich verzouck ontpoortert ende vremde gestelt deser stede, betaelende voor issuwe den ij^e decembre 1663 xlx £ x β

Franciscus de Cocq fs Michiel, poorter deser stede, es op sijn versouck als vooren ontpoortert ende vremde geworden alsvooren, betaelende voor issuwe bij accorde den ^{iiij}^e decembre 1663
xlv £

Jaecques Marten fs Marten Marten, poorter der stede van Ipre, getrauwte met Cathelyne Heughebaert fa ... poorteresse deser stede, es op zyn versouck alsvooren vremde deser stede geworden, betaelende voor issuwe bij accorde den ^{iiij}^e decembre 1663
xxvij £

Jaecques Arnoult heeft gecocht jehens Michiel Vanden Berghe, vremde, een groendeken gelegen binnen deser stede ende heeft betaelt voor issuwe den ^{xxix}^e january 1664
iiij £ xv β

Jan Verbeke, poorter deser stede, es op zyn versouck ontpoortert, laetende zyne kinderen geprocreert bij ... Coolsaet poorters, en heeft betaelt van issuwe den ^{xij}^e february 1664
xix £ x β

Charles Goudesone vremde getrauwte met Maijken Vanden Driessche poorteresse deser stede es insgelijckx ontpoortert ende betaelt van issuwe den ^{iiij}^e maerte 1664
xl £ x β

Joos Dousen getrauwte met ... Vanden Driessche es ontpoortert als vooren, heeft betaelt voor issuwe den ^j^e april 1664
ix £

Jaecques Busette fs Joos getrauwte met ... Bossaert es vremde geworden ende betaelt voor issuwe den ^j^e april 1664
xxij £ x β

De vremde aeldynghen ten sterfhuuse van Frans Bouchillioen, poorter deser stede, hebben betaelt van issuwe den ^{vj}^e meye 1664
xxix £ viij β

Jaecques Arnoult, vremde, coopende 't erfveken ofte gront genaempt 'tHaenttien binnen deser stede, heeft betaelt van issuwe den ^{vj}^e meije 1664
iiij £ x β

Arnoult Vermeersch, vremde, over den coop vande helft van het huus mr. Pieter Fieux, heeft betaelt van issuwe ten daege alsvooren
ix £

Mattheus Van Craijlynghe heeft gecocht jehens Frans Van Craijlynghe en zyn zustere d'helft van acht hondert lants genaempt de Clauserie, heeft betaelt van issuwe den ^{xx}^e meije 1664
xij £

Martin De Die heeft gecocht een huuseken met een erfve gelegen binnen deser stede jegens daeldynghen van Jenne Blancquaert ende heeft betaelt van issuwe den ^j^e julij 1664
iiij £ x β

Carel De Jonghe, vremde, getrauwte met Proenttien Spinnewijn, poorteresse deser stede, es op in vriwillich versouck ontpoortert ende heeft betaelt voor issuwe den ^{xvj}^e 9 bre 1664
liij £

seste somme

^{iiij}^c xxv £ xix β

Somme totale van den ontfanck

^j^m ^{vj}^c ^{iiij}^{xx} vij £

Mijsen ende betaelynghe op den voorn. ontfanck

Renten ende pennijnghe te croise daerinne de stede gelast es

Mr. Jan Vanden Broucke, sone van mr. Pieter, heeft ten laste deser stede vier verscheijde renten, d' eene van achtenveertich ponden parisis bij jaere vallende telcken xxij^e decembre, de tweede van xxiiij £ bij jaere vallende telcken ij^e maerte, de derde ende vierde elck xxxvj £ bij jaere telcken xvij^e wedemaent ende vj^e oust uutbrynghende t'samen j^c xliiij £ bij jaere, daerop betaelt es bij den doender ten goede berijnde hij goet heeft van verlopen achterstellen van de voorn. renten bij quictantie van j^c xliiij £

Als in voorgaende rekenynghe den disch van St Nicolaiskercke binnen deser stede heeft drie distincte renten, deene van xxx £ bij jaere vallende telcken lauwe, de tweede van xv £ bij jaere vallende telcken xiiij^e wedemaent, de derde van xvij £ bij jaere vallende ... 7bre maeckende soo t'samen lxiiij £ bij jaere en es bij den doender niet betaelt dus memorie

De fabricque van Onse Lieve Vrouwe collegiale kercke deser stede heeft rente van xij £ bij jaere vallende telcken xx^e meije betaelt 't jaer 1664 xij £

St Nicolais kercke binnen deser stede heeft twee renten deene van xxxj £ xiiij β vj d bij jaere vallende telcken lichtmesse dander van xv £ bij jaere vallende telcken xiiij^e wedemaent, ontbetaelt alsvooren memorie

't Gasthuus deser stede heeft rente van xij £ bij jaere vallende half decembre, betaelt alsvooren memorie

't Capitel deser stede heeft rente van x β bij jaere, betaelt 't jaer 1664 x β

't Convent deser stede heeft rente van iiij β bij jaere, betaelt 't jaer ghevallen 1664 quittance iiij β

j^e somme j^c lvj£

Ordinaire lasten ende pensioenen

D'ordinaire keerlaeckens, te weten mijn heere den hoochbailliu ende voorschepen elck xviiij £, d'ander ses schepenen, schoutteeten ende poortbailliu xij £, den greffier x £, tresorier ende messagier elck vj £ compt t'zamen dit jaer 1664 j^c xliiij £

't Ordinaire bernijck hout van mijn heeren van de wet xxxvj £

De schoutteeten voor zijnen dienst ordinaire vj £

Den poortbailliu ordinaire	iiij £
Den greffier over gelicken dienste, den zelven over 't houden van de registre	vj £
Den zelven voor stellen, formeren ende appostilleren deser rekenynghe met het double voor den doender	xij £
Den messagier voor zynen dienst ende gaigen	vj £
Den greffier ende messagier voor heml. wijn St Martens avont	xlviij β

Wedden

D'ordinaire van de tresoriers	xxiiij £
-------------------------------	----------

ije somme ijc xlij £ viij β

Ander mijsen ende betaelynghen ordinaire ende extraordinaire

Den greffier over stellen ende formeren van verpachtynghen zoo van de imposten, impositionen ende stede assijsen ende andere met het dressereren van de quohieren, om de respectie comijsen ende andere ten dien ende ten dese rekenynghe noodich, ordinaire	xxiiij £
--	----------

Voor de dienaers ende ammans voor hemlieden dienst dit jaer elck x £ compt	xx £
--	------

Voor 't beijaerden naer costume baefavont, voor 't jaer 1663	vj β
--	------

Ande herbergiers deser stede over 't gonne in loot toegelijt es ande gildebreders van St Sebastiaen elcken sondach naer halfmaerte tot baefmesse mackende xxx daegen ten xvj β 't loot, compt	xxiiij £
---	----------

De cappoenen ten laetste Meessenmarct ghesmeten	xlvi β
---	--------

Betaelt voor poort van diversche placcaeten ende besloten brieven, soo van de raede in Vlanderen als andere, volghende den hantbouck van de doender, notitie ende missiven ende eenighe bij ordonn. gedeurende den tijt deser rekenynghe	xij £
--	-------

Over de theerynghe ghedaen in stellen, oversien ende confereren deser rekenynghe ordinaire	xij £
--	-------

An Pieter Van de Lombelee, procureur in de raede in Vlaenderen, in minderynghe hij goet heeft jaerlickx van pensioen ende anderssins, niet betaelt gedeurende den tijt deser rekenynghe	memorie
---	---------

An de gildebroeders van Ste Sebastiaen gegaen hebbende inde omeganck St Sacramentsdach
1664 xvij £

Ande zelve over hemlieden debvoir ghedaen heijlich cruusdach van de zelven jaere
xij £

Over gelijk advanchement gedaen ande gildebroeders van rethorica St Sacramentsdach 1664
xviiij £

Ande selve over hemlieden debvoiren in speelen ende ten omeganck van de jaere 1663
toegeleijt iii^{xx} iiij £

Betaelt ghedeurende dit jaer over verscheijden cleenodiale theerynghe gedaen bij die van de
wet, vergaedert ende gebesoingniert hebbende in saken ende noodighe affairen van de stede
ende anderssins, gevachiert hebbende sonder sallaris ofte ander vergelt, niet
memorie

Betaelt mijn heere Cocle ontfanger van de casselrie van Ipre over een half jaer pacht van de
casselrie daelders ghevallen j^e 9bre 1663 j^c l £

Betaelt mijn heere Waeverans van twee saisoenen wijnghelden van de heeren van de casselrie
van de pacht van de casselriedaelders 't leste ghevallen je meije 1664 xxiiij £

Betaelt over gelicken half jaer pacht van de voorn. casselrie ghevallen j^e meije 1664
j^c l £

Over de helft van een jaer dienst in 't luuden van den wijngeroene alle avonden danof de
wederhelft betaelt wordt bij mervrauwe deser stede verschijnende baefmesse 1664
vj £

Jan Van den Bussche concierge over het advanchement totte maltijt ende banquet t'lester
vernieuwingh van de wet, St Michielsdach 1663 xlij £ ix ß ix d

Anden zelven over theerynghe ghedaen bij die van de wet in 't maecken van de
warrendeerders, brantmeesters ende calchie meesters den ij^e 8bre 1663 viij £

Over theerynghe gedaen in 't schrijven van diversche billetten ende plackbrieven van de feeste
van Meessen ten jaere 1663 iiiij £ iiiij ß

Over theerynghe gedaen bijde voorn. brantmeesteres, warrendeerders ende calchiemeesters in
het doen van de eedt ten jaere 1663 xij £

Ande voorn. brantmeesters gepresenteert naer het omgaen ende visitatie bij henlieden gedaen
toochavont van de voorleden jaere 1663 iiij £

Over theerynghe gedaen bij die van de wet naer 't meeten van de kannen den xij^e 8bre 1663
ix £

Over de theeryngh gedaen vercooren maendach 1664 naer het visiteren van huusen bij de
brantmeesters vj £

In het beschijncken van de crameniers ende cooplieden gecommen hebbende ten
meessenfeeste 1663 xxj £ x β

Over de theeryngh gedaen naer het smijten van de cappoenen ten voorn. meessenmarckt
xvij £

Betaelt Pieter Stampaert 'tgone hij goet vijnt bij slote van de rekenynghe, par ordonnantie van
de xvij^e decembre 1663 iiij^{xx} xij £ x β

Betaelt Anthoine Daeis over 't maecken van de baillesloten tot conservatie van de calchie, par
quittantie van xv^e january 1664 xvj £

Gherembouseert Anths Herrewijn sijn verschot voor 't drucken van veele plackbrieven
uitgesonden ten fijne de poorters souden vuldoen an de debvoiren van hunne poorterie, par
quittantie van xxj^e february 1664 ij £ x β

Betaelt Maillart Heughebaert over diversche wijn pennynghen van hoochsten instel ende
verhoogyng van diversche pachten, ghespecifiert bij seker extraict getekent bij den greffier
deser stede, ter somme van lxj £ ij β

Toegeleijt Jacques Isterbij over eenige vacatien gedaen ten tijde de vulderie t'sijnen huuse
was, bij ordre van de wet ij £ xij β

Betaelt Jacques Arnoult over een tonne bier toegeleijt ande gildebreeders van Ste Sebastiaen
ten jaere 1657, par ordonnantie van j^e meije 1664 xiiij £

Betaelt Pieter Stampaert over de moderatie an Claeis Beun van heure van de maerct ten jaere
1657 die in 't gheheele den voorn. Stampaert in zijne rekenynghe heeft verantwoord, par
ordonnantie van den j^e meije 1664 xij £ xv β

Betaelt an Arnoult Vermeersch over den coop van twee getauwen ten prouffijtte van de stede,
par quittantie van den xvj^e 7bre 1664 j^e vijj £

An Mahieu De Quekere over coop van gelijcke getauwe, par quittantie van den iij^e junij 1664
xlvj £

Betaelt Jacques Van Craijlynghe, voorschepen deser stede, over leveryngh ende maecken
van vier leeren metgaders leveryngh ende planten van ses staecken tot bewaeren van de
calchie t'zamen ter somme van xliij £

Betaelt den greffier deser stede, in minderyngh van tgonne hem bij schepenen toegeleijt voor
vacatien ende diensten bij hem gedaen den tijt van elf jaeren, de somme van lxxij £

An Anthoine Sonnevile over coop ende de leverynghe van ses leeren seven voor de stede,
betaelt den xxij^e meije 1664 bij ordre van de wet xxxij £

Jan Vanden Bussche over diversche theerynghe bij dienaers, calchietmetsers ende bij billet
vermelt, alhier niet gebrocht memorie

Leste somme $xj^c \text{ iii}^{xx}$ xvij £ v β ix d

Somme totale van de betaelynghen bedragende

$xv^c \text{ iii}^{xx}$ xv £ xiiij β ix d

en den ontfanck hiervooren bedragende	$xvj^c \text{ iii}^{xx}$ vij £
dus blijft den doender schuldich ende de stede te vooren	iii^{xx} xj £ vj β iij d
bovendien was de doender schuldich bij voorgaende rekenynghe	vj^c lxxiiij £ ij β
ende alzoo es den doender t'zamen schuldich	vij^c lxxiiij £ viij β iij d
Nemaer compt den doender toe over sallaris van de collecte van de voorn. assijsen gedurende den tijt van twee jaeren in advenante van viere ten hondert	i^c iiiij £
Dewelcke ghemijnckt van de voorn seven hondert vierentsestich ponden acht schele drie deniers, resteert dat den doender schuldich blijft	vj^c lxxj £ viij β iij d

Aldus gedaen, geexamineert ende gesloten ten daeghe ende presentie als in prohemie onder de
ghewone protestatien ende was onderteeckent Isabelle de la Hovardrie abbessse de Messines.
Deconinck.